

ODTÜ MEZUNLARI DERNEĞİ
'YENİ PETROL KANUNU' PANELİ
KONUŐMA METNİ

Tarih : 26.04.2008

Mekân : ODTÜ Viőnelik Tesisleri

Konuőmacı : Murat Yazıcı – PETFORM (Petrol Platformu Derneği) Genel Sekreteri

Değerli Katılımcılar;

Petrol Kanunu hakkındaki konuőmalar, hâlihazırda yürürlükte olan 1954 tarihli 6326 sayılı Petrol Kanunu ile 2007 tarihli 5574 sayılı Türk Petrol Kanunu arasına sıkıőtı. Yürürlükteki kanunun geliőmelere uygun olarak deĐiőtirilmesini isterken, belki de farkında olmadan dünyada yaőanan geliőmeleri kaçıırıyoruz. Ben konuőmama, dünyada petrol sektöründe uygulanan finansal sistemleri anlatarak baőlamak istiyorum; ardından Türkiye gerçeğine döneriz. Önce 20. yüzyıla damgasını vuran, şimdi de 21. yüzyıla damgasını vuracak olan petrolde dünyada neler oluyor, oradan baőlayalım.

Finansal düzenlemeler, devletlerin sahip oldukları petrol kaynaklarını yönetmeleri için ellerindeki en önemli araçtır. Onun için hem hükümetlerin hem de sanayinin finansal düzenlemeleri çok iyi anlaması lazımdır. Bir ülkenin milli kaynaklarını tarif eden 3 faktör: 1) tabii kaynağın varlığı 2) piyasa'nın gerekleri 3) geçerli olan kural'lardır. Bir petrol aramacısı, hangi lisansı sečeceĐi konusunda lisans öncesi çalışma yapar, sonra arama safhasına (exploration phase) geçer. Ekonomik bir keőif yaptığı takdirde sahayı geliőtirir. Sonra üretime baőlar ve gelir elde eder. Üretimini artırmak için ilave yatırım yapar ve tüm operasyonların sonunda da terk masraflarını ödeyerek sahayı terk eder.

Devletin petrol kaynaklarını yönetmesinin tek amacı vardır: Petrol kaynaklarından doğacak değeri maksimize etmek. şirketlerin amacı ise, petrol kaynaklarından maksimum, net bugünkü değeri (net present value) elde etmektir.

Petrol kaynaklarından doğacak değeri maksimize etmek için devletin gevri:

- 1) Devlete gelir sağlamak
- 2) Endüstriye yatırım karşılığı geri dönüş sağlamak
- 3) Spekulasyonlardan kaçınmak
- 4) Lüzumsuz yönetim ve bürokrasi yaratmamak
- 5) Sağlıklı bir rekabet ortamı sağlamak ve
- 6) Efektif pazar yaratmaktır.

Bu doğrultuda devlet;

- 1) Politikayı tarif etmeli
- 2) Kuralları koymalı
- 3) Endüstriyi geliştirmeli
- 4) Lisans verilmesini düzenlemeli, takip etmeli ve denetlemeli
- 5) Koşullar gerektirdiğinde kuralları, yine kurallar çerçevesinde ve geçmişten gelen hakları saklı tutarak değiştirmeli
- 6) İşlemlerin yarattığı tesirleri yönetmelidir.

Bunun için devletin sağlam anayasası, kanunları, vergi kanunları, petrol kanunu ve yönetmelikleri olmalıdır. Ama en önemlisi, petrol bulmaları halinde yatırımcının, arama, geliştirme ve üretim masraflarını geri ödenmesini sağlayıp, yatırımcının kârını paylaşmaktır. Kârın paylaşımı ise DEVLET PAYI government take ve YATIRIMCI PAYI contractor take tarifidir. Yatırımcı için kâr marjı, başarısızlıkları önlemeye yetecek boyutta olmalıdır. Dünyada 10 aramadan 9'unun başarısız olduğunu unutmamak lazımdır. Bu veriden hareketle, yatırımcıların çok yüksek riskler üstlendiği unutulmamalıdır. Buna karşın devletlerin riski hep daha azdır. Her bir petrol keşfinin bir değeri vardır. Bu değer, vergi sonrası kalan net değerdir.

Yatırımcı payı (Contractor take) açısından baktığımızda, örneğin İrlanda'daki rejime göre 25 milyon varillik bir sahadan elde edilen net gelir, Endonezya'da ancak 144 milyon varillik bir sahadan elde edilen net gelire eşittir. Bu da açık bir şekilde şunu göstermektedir: Ülkeler, değişik finansal modeller geliştirerek birbirleriyle rekabet

etmekte ve arama risklerine göre yatırımcı çekmeye çalışmaktadırlar. Bunu yaparken de temelde iki sistem kullanılmaktadır:

- 1) İmtiyaz (concession) sistemi
- 2) Sözleşmesel (contractual) sistemler

İmtiyaz sistemi, vergi + devlet hissesi'dir (tax and royalty). Bu sistemde, petrole sahipliği sağlar. Yatırımcı arar, bulursa üretir, satar, vergi ve devlet hissesi öder. Bu sistemi uygulayan ülkelere, Arjantin, Avustralya, Birleşik Arap Emirlikleri, İngiltere, Kanada, Kolombiya, Norveç, Pakistan, Yeni Zelanda, Avrupa'daki birçok ülke ve Türkiye örnek verilebilir.

Sözleşmesel sistemlerde ise Üretim Paylaşım Anlaşması (PSA) veya Servis Anlaşması (İran ve Türkmenistan'da Buy Back) vardır. Servis Anlaşması sistemini uygulayan ülkeler olarak Brezilya, Filipinler, Kuveyt, Peru, Suudi Arabistan ve Venezüella örnek verilebilir. PSA uygulayan ülkelere ise Angola, Azerbaycan, Bahreyn, Cezayir, Çin, Endonezya, Irak, Katar, Kazakistan, Libya, Malezya, Mısır, Nijerya, Suriye, Umman ve Yemen örnek verilebilir.

İmtiyaz sisteminde tüm masraf ve risk, yatırımcıya aittir. Petrol toprağın altında devletindir. Üretim ile petrol toprak üstüne çıktığında şirkettir. Toprak altındaki reserve yatırımcı tarafından kayıtlarında bir değer olarak gösterilemez yani Book edilemez çünkü toprak altındaki değer devletindir. Yatırımcı devlet payı olarak vergi ve devlet hissesi (Royalty) öder. Bu sistemde devlet, hiçbir riske katılmaz. Keşif olursa, çıkandan pay alır. Keşif olmazsa yapılan yatırım şirketin üstünde kalır. Biz buna taşınan menfaat (carried interest) diyoruz. Yani Devlet payını almak için başlangıçta yapılan masraflara katılmaz ve petrol çıkması halinde alacağı payın karşılığı yapılan masraflarda devlete düşen pay yatırımcı tarafından karşılanır. Devlet yatırımın geri ödenmesine karışmaz, yatırımın geri ödenmesi yatırımcı payı içersindedir. Devlet payını devlet hissesi (Royalty) ve vergiden alır. Devlet hissesi, brüt gelir'den (gross revenue) hesaplanır ve dünyada uygulanan azami oran %20'dir.

PSA'de ise keşif sonrası brüt gelirden önce yatırım geri ödenir (Cost oil)(% 40 ila 60 dünyada geçerli oranlardır); kalan yatırımcı ile devlet arasında paylaşılır (profit oil).

Kâr petrolü, vergilenmez. Vergiyi devlet üstlenir, veya devletin payı içerisinde vergiden alacağı gelir de dahildir. PSA'de kar petrolünün paylaşımında birkaç yöntem beirlenmiştir.

Birinci yöntem kümülatif üretimin paylaşımıdır. Kümülatif üretim arttıkça devletin payı büyür yatırımcının payı azalır. Bu paylaşımında Petrol fiyatlarının artışı veya eksilişinden yatırımcı faydalanır veya zarar görür.

İkinci paylaşım sistemi R Factor de olarak tarif edilebilir. R Factor, kümülatif gelir / kümülatif masraf (cumulative revenue / cumulative cost) esasına dayanır. Yatırımcı yaptığı yatırım kadar gelir elde ettiğinde daha yüksek pay alır, yatırım belirli bir noktaya ulaşana kadar (örneğin iki misline) daha az pay, onun üstünde ise daha da azalan pay alır. Bu durumda petrol fiyatlarının artışı halinde devletin menfaati kümülatif üretim paylaşım sistemine göre göreceli olarak daha fazladır.

Dünyada uygulanan bu sistemler hakkında bir edindiktenm sonra Türkiye'ye bir göz atarsak; ülkemizde 1954 yılından bu yana uygulanan sistem, tax and royalty sistemidir. Yeni Türk Petrol Kanunu da aynı konseptte göre düzenlenmiştir. Tax and royalty'nin olduğu ülkelerde DEVLET PAYI (government take) %30'lardan başlayıp %70'e kadar yükselmektedir.

Türkiye, şu ana kadar hiç olmadığı kadar önemli bir yatırım çekme imkânına sahiptir. Şu anda varil başına 110 doları geçen petrol fiyatları, düşük üretim yapılan 'marjinal sahalar'ın büyük bir çoğunluğu oluşturduğu Türkiye gibi ülkelere yatırımları cazip hale getirmektedir. Hem arama riski hem keşfedilen sahaların marjinal olması hem de varil başına üretim maliyeti dünya standartlarının çok üzerinde olan ülkemizde mevcut sahaların işletilmesi veya yeni sahaların açılmasının dünya piyasalarında petrol fiyatı arttıkça çok daha ekonomik hale geleceği aşikârdır.

Ancak teknolojik gelişmeler ve yüksek petrol fiyatları, Türkiye'ye yatırımları tek başına çekmeye yeterli değildir. Türkiye, dünya petrol şirketlerinin yatırımlarını çekebilme veya yerli yatırımcıları teşvik edebilmek için, kendisiyle benzer riskleri taşıyan, rezerv ve yatırım imkânlarına sahip ülkelerle rekabet edebileceği ekonomik ve hukuki altyapıyı sunmak zorundadır. Bir yatırımcının, Türkiye ile aynı arama riski grubundaki

lkelerden birine yatırım yapacağı zaman, bir başka ülke çok daha uygun koşullar sağladığında yatırımlarını o ülkeye kaydıracağı açıktır.

Ülkemizde tax & royalty sistemini terk edip PSA veya Servis Anlaşması sistemine geçecek yeterli petrolmz maalesef bulunmuyor. İnşallah buna imkan verecek derecede büyük sahalar bulunduğu takdirde o sistemlere geçilebilir.

1954 Çok kritik bir yıldır. 1954 yılında Petrol Kanunu'ndan başka Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ıkarılmıştır, İngilizce konuşan Rotary dernekleri açılmıştır. 1954 yılı her anlamda batıya açılan hareketli bir yıldır. Onun neticesi olarak birçok petrol şirketi gelmiş ve birtakım keşifler yapmışlardır. Bunun sekteye uğradığı zamanı, 1970'lerdeki milliyetçi akımların neticesinde Petrol Kanununda yapılan değişiklikler olarak görmek lazım.

1980'li yıllardaki liberasyon anlayışı neticesi Petrol Kanunun'da yapılan değişiklikler gene yatırımcıların Türkiye'de yatırım yapmasına sebep olmuş bunun neticesi üretimde büyük artış olmuştur.

Bu, maalesef 1990'da sekteye uğramıştır. Sekteye uğramasının sebebi ilk başta Petrol Kanunu değil, onun dışındaki sebeplerdir. Bunların başında Güneydoğu'daki terör ve eski demirperde ülkelerinin yabancı yatırımcılara açılması gelir. Dolayısıyla, 1990'larda başlayan bu duraklama devri, gerileme devrine dönüşmüş ve Türkiye'deki üretim en geri noktasına ulaşmıştır. Bunu sonlandırmak için, belki geç kalınmış da olsa, 2004 yılında bu kanun tasarısının hazırlanmış, yeni bir düzenlemenin getirilmeye çalışılmıştır.

Yeraltındaki petrolün devletin olması nedeniyle bir devlet kontrolü, bunun EPDK gibi bir düzenleyici kuruldan ziyade Enerji Bakanlığı, dolayısıyla Petrol İşleri Genel Müdürlüğü gibi bir devlet kurumu tarafından düzenlenmesi, ruhsatlarının verilmesi, kontrolü ve takibi şarttır. Bunun iki tarafı vardır. Birincisi yatırımcının kendi programını uygulamasına imkn verecek düzenin sağlanması ve ikincisi bu düzenin kontrolüdür

Düzenin kontrolü için de Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne çok görev düşmektedir. Hele hele bu yeni kanunla, eskisinden daha fazla görev düşmektedir. PİGM'in bu

görevi yerine getirebilecek vasıflara sahip personeli bünyesinde bulundurabilmesi lazımdır. Eğer bulunduramazsa, yeni kanunun işleyişinde de çok büyük problemlerle karşılaşacağımız muhakkaktır. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün, bugünkü genel bütçeli bir kurum olması dışında bir özel bütçe ile yönetilen yapıya kavuşturulması, hem yatırımcıyı teşvik edecek, hem de arama ve üretim konusunda Türkiye'nin kazancının artmasına sebep olacaktır.

Kanun koyucunun önce bir karar vermesi lazımdır. "ithal fiyatına uygun bir fiyattan yerli petrolü alacaksam, ne diye yerli petrolü teşvik edeyim, nasılsa ithal ederim" zihniyetinin getirdiklerini görmemiz lazımdır. Gözardı edilmemesi gereken birkaç nokta var. Petrolün stratejik bir meta olmasının yanında Devletin hiç risk almadan vergi ve royalty alacağına yanında hemen gözle görülmeyen bir katma değer vardır. Bu katma değer, know-how'un, insangücünün, çevre bilincinin, her konuda yan servisin gelişmesi; yetişen Türk insanının dünyanın çeşitli yerlerinde Türkiye'yi temsil etmesinin yaratacağı katma değerdir. Bu katma değeri gözardı etmemek lazım.

Eğer biz bu katma değeri istiyorsak, o zaman belli kuralları saptayacağız. Bu kurallar da bizim kurallarımız olacak. Birincisi şeffaf olacağız, açık olacağız, ayrımcılık yapmayacağız. Kuralları 50 yıl gibi bir süre uygulayıp ondan sonra yasayı değiştirmeden çeşitli yorumlar ve idari kararlar ile uygulamaktan vazgeçmeyeceğiz. Hukuka, yasal düzene saygıyı geliştireceğiz ki hem yerli hem yabancı yatırımcı yapacağı yatırımda yasal bir risk yaşamassın.

54 yıldır yürürlükte olan bir yasanın değişikliğini görüştüğümüz bir sırada üzülerек görüyoruz ki, bu konularda bilgili olduğunu varsaydığımız bir çok kişi şöven bir takım yaygaralar kopartmakla meşguller. "Miilli egemenlik elden gidiyor", "TPAO küçülüyor", "Devlet Hissesi oranları azaltılarak Türkiye yabancı şirketlere peşkeş çekiliyor" edebiyatı, artık çoktan vazgeçmemiz gereken gereksiz söylemlerdir. Esas değerlendirilmesi gereken nokta 54 yıldır yürürlükte olan bir kanunun başarısının yorumudur. Bu yorumun neticesi de kocaman bir sıfırdır. Türkiye'nin tüketimi her geçen gün artarken, üretimi azalmaktadır. 54 yılda toplam 3.000 civarında kuyu açılmıştır (Teksas eyaletinde sadece bir yılda bu sayıda kuyu açılıyor), üretim 40 bin varil civarındadır. Bunu başarı diye yorumlamak, aman herseyi eskisi gibi koruyalım demek, sadece hiçbirşey yapmadan oturalım demektir. Dar görüşlü yaklaşımlar,

eskiyi sorgusuz saklama obsesyonunun sonucu sadece ve ancak ve en fazla eskiden alındığı kadar meyvenin toplanması sonucunu doğurur.

Sektörün altını çizdiği veya talep ettiği hususların hepsi bu kanunda yer almadı. Ancak, önemli olan bu kanunun çıkarılması, değişikliğin yapılması idi. Yaklaşık üç senedir Meclis gündeminde olan, bir kanunun çıkmamasının çok tedirgin edici bir husus olduğu açıktır. Tüm sektör oyuncuları eski kanuna göre mi, yoksa yeni kanuna göre mi işlem yapacağını bilmeksizin, bütün yatırımlarını durdurmuştur. En son geldiğimiz nokta, 'Taslak çıkmayacaksa geri alalım' noktasıdır.

Türkiye'nin yeterli derecede arandığını, artık Türkiye'de petrolün olmadığını, ithal etmenin daha akıllıca olacağını söyleyen görüşü kabul etmek olanaksızdır. Türkiye'de petrol olmasa, bu kadar üretim de olmazdı. Az aranmış olmasına karşın bu kadar üretim varsa, belki de aranırsa bulunacak yeni sahalar da var demektir. Kara aramacılığında, TPAO, yabancı ve yerli şirketler olarak belirli bir deneyime sahibiz, ancak denizlerde maalesef aynı deneyime sahip değiliz. TPAO, yeni keşfettiği sahalarda yaptığı çalışmalar ve diğer yabancı petrol şirketleriyle yurt içinde ve dışında kurduğu ortaklıklar dolayısıyla belirli bir bilgi düzeyine erişerek, deneyim kazanıyor. Bu, önemle üzerinde durmamız ve sevinmemiz gereken bir husus, ancak yeterli değil. Çünkü dünyada, derin sularda petrol arayan 4-5 tane şirket var. Bizim ise sermayeye ve yabancı teknolojiye gereksinimimiz olduğu açık.

Herhangi bir yatırımcıyı, iyi ve gelişmiş teknoloji ve finansal gücü olan büyük ve orta boy şirketleri Türkiye'ye çekebilmek için, başka ülkedeki o şirketlere verilen avantaj veya menfaatlerle rekabet halindeyiz. Yani yatırımcı, dünyanın başka herhangi bir ülkesindeki riski Türkiye'deki riskden az görüyorsa yatırımı orada yapıyor. Bu noktada bütün dünyayla rekabet edebilecek bir politika gütmek ve devletin alacağı payla, şirketin eline geçecek menfaatin belli bir dengede tutmak gerekir.

Küçük sahaların üretim açısından teşvik edilmesi gerekir, zira daha fazla üretim, daha fazla katma değer demektir. Bu daha fazla katma değer de Türkiye'de oluşması lazım. Ancak genel resme baktığınız zaman, "Ben devlet olarak bu şirketin bu yatırımının sonucunda, yatırımını geri ödedikten sonra ne pay vereceğim? Bu pay, bu şirketin buraya gelmesine mi, yoksa bir başka yere gitmesine mi sebep olacak?"

Burada tek başına devlet hissesinin yüzde 2-3 veya 10-15 olması değil, toptan gelirden devlet hissesi ve vergi olarak devlete kalacak pay önemlidir. Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu jeolojik, ekonomik ve stratejik konum nedeni ile, arama ve üretimin özendirilmesi yönünden devlet hisselerinin marjinal üretimler için azaltılması ve buna karşın, üretim önemli miktarlara eriştiğinde kademeli olarak artırılması doğru ve en mantıklı yaklaşımdır. Petrol arama ve üretimi bağlamında henüz öğrenme sürecindeyiz. Türkiye aranmamış ve teknik olarak bir takım zorlukları olan bir bölge. O halde devlet, yabancı yatırımı teşvik edecekse, ülke ve yasal düzenlemenin riskinin sıfır olması, bunun yanında, yatırımcıya sadece teknik riskin bırakılması gerekir.

Milli egemenlik söyleminin, sınırları kapatıp, 'Benim yabancı sermayeye ve teknolojiye ihtiyacım yok, ben bildiğimi yaparım' demek olmadığı, bir seçicilik kavramı içerdiği muhakkaktır. Brezilya'da 1988 yılında monopolistik yapının sona erdirilmesi ve rekabet ortamının açılması, Petrobras'ın dünya devi şirketler arasında yer almasına sebep olmuştur. Böyle baktığımız zaman da rekabetten korkmamamız ve devlet adına bir işlem yapılacaksa bununda TPAO tarafından yapılması imkanının hala mevcut olduğunu görmemiz lazım.

Yeni Yasa'daki temel felsefe; yerin altındaki 'Petrol devletindir' şeklindedir. Devlet, petrolünü çıkarması için şirketlere bir imtiyaz vermektedir. Bu imtiyaz, tamamen devletin takdirindedir. Çeşitli nedenlerle veya takdirine bağlı olarak bunu vermemezlik hakkına da sahiptir. Her başvuranın, önceden saptanmış koşulları yerine getirmesi kaydıyla 'Ben ruhsat alırım' diyebileceği bir piyasa faaliyeti değildir petrol arama imtiyazı, olmayacak da. Devlet her zaman petrol arama faaliyetleri için takdir yetkisini saklı tutacaktır.

Türkiye'de 80'li yıllarda büyük Türk holdinglerinin petrolle ilgilenmeleri dönemi yaşadı. Bu dönem çok kısa sürdü. Şimdi yine bir takım Türk şirketleri ruhsat sahibi ve umarız ki diğer büyük Türk şirketlerinin de sektöre ilgisi bu kanundan sonra artacaktır. Çünkü bu kanun, yabancı ve yerli şirketlere belli teşvikler getiriyor. Belki bazı büyük Türk şirketleri, riski paylaşmak veya ek teknik uzmanlığı getirmek adına yabancı şirketlerle ortaklık kurup, sektöre gireceklerdir.

Kanun gayet açık bir şekilde arama ve üretim faaliyetini tanımlamaktadır. Arama faaliyeti nerede bitip, üretim faaliyeti nerede başlıyor? Arama faaliyeti acaba, keşfin olduğu tarihte mi bitiyor, yoksa üretim aşamasına gelip ilk varil petrol veya ilk metre küp gaz satıldığı zaman mı arama bitmiş, üretim faaliyeti başlamış oluyor? Bilindiği üzere arama faaliyetinin tabi olduğu vergisel ve finansal hükümler ile üretim faaliyetinin tabi olduğu hükümler farklı. Denizlerdeki aramada, keşiften sonra üretim aşamasına geçilmesi ve fiilen gazın veya petrolün üretilmesi 5-6 sene, derin denizlerde ise 10 sene sürüyor. Temel çözümü yasanın içinde arayamalıyız.

Eskiden var olan ve Petrol Şirketlerine belirli haklar veren belli yasa maddelerinin uygulanmasının önce idari kararlarla, sonra mahkeme kararları ile durdurulması dolayısıyla yabancı sermayenin veya yerli yatırımcının güvenini kaybettiğimiz dönemin kesinlikle bitmiş olduğunu varsayıyorum. Artık hukuki stabilizasyonu olan bir döneme başlamış bulunuyoruz. Bu varsayımdan hareket ettiğimiz zaman, Türkiye'ye iki tür yatırımcı çekeceğimizi düşünüyorum. Bir tanesi; çok büyükler. Çok büyüklerden kastım, hiç aranmamış denizlerimizde derin deniz aramacılığı yapabilecek şirketlerdir. Dünyadaki petrol fiyatlarının değişmesi ve belli seviyeye yükselmesi, o seviyede de belli bir süre kalacağını düşünülmesi dolayısıyla, eskiden o kadarda ekonomik olmayan arama sahalarına tekrar yatırım yapmaya değer bulunacaktır. Çünkü eskiden şirketler riski küçültmeye çalışıyor ve haklı olarak daha iyi sahaların peşinde koşuyorlardı. Şimdi biraz daha riski fazla olan sahaların da aranabileceğini veya daha önce keşfedilmiş sahaların ikincil yöntemlerle üretiminin arttırılması olasılığının doğacağını düşünüyoruz. Dolayısıyla bu yeni kanunun, orta seviye diye düşünebileceğimiz petrol şirketlerinin Türkiye'ye çekilmesini teşvik edeceği inancındayız. Hukuki istikrarın gelmesi herşeyi etkileyecektir. Bu olumlu noktaları düşündüğümüz zaman, tahmin ediyoruz ki, yine 1960'lardaki ve 1980'lerdeki heyecana çok kısa bir sürede ulaşırız. Yabancı, yerli şirketlerin, yeni yatırımları servis şirketlerin gelmesine yol açılacaktır. Yen, yatırımcılar ve servis şirketlerinin gelmesi çok sayıda insana iş olanağı yaratmaktadır.

Bildiğiniz gibi, 1954 tarihli Petrol Kanunu dört faaliyeti içeriyordu. Bunlar arama, üretim, rafineri ve boru hatları ile ilgiliydi. Petrol Piyasası Kanunu çıktığı zaman, rafineri ve boru hatlarını kendi bünyesine aldı. Petrol Kanunu, sadece bir arama-üretim kanunu haline dönüştü. Ancak transit boru hatları ve ithal edilecek gaz ve

petrol boru hatları petrol piyasası kanununun dışındadır ve Türkiye'nin doğu, batı, kuzey güney enerji koridoru olması çalışmalarında transit boru hatlarının inşaat ve işletimini düzenleyen ve teşvik eden yasal düzenlemelere gereksinimi vardır.

Türk Petrol Kanunu'daki temel bir değişiklik ile ilgili bir hususu da burada belirtmek isterim. Eskiden bir şirket Türkiye'de bir ruhsat sahibi olduğu zaman kanunda yazılı mükellefiyetleri yerine getirirdi. Aslında bu, belli bir faaliyetin olmasını zorlayıcı gibi görünüyor, ama aslında yanılıcı idi. Yeni yasa ile arayıcı yasa da belirtilmiş mükellefiyetlerin yerine her bir ruhsat için, ruhsatı almak için yarıştığı sırada kendi teklif ettiği programını uygulanması gibi bir anlayış getirdi ki, bu desteklediğimiz bir anlayıştır. Belli aralıklarla ruhsat ya da bölge bazında sondaj mükellefiyeti yerine ruhsat taliplerinden uygun teminata bağlanmış bir "Asgari İş Programı"nın uygulamada esas alınması yeni yasanın getirdiği önemli bir değişikliktir.

Yeni yasanın yukarıda belirttiğimiz noktalar dışındaki yenilikleri ise (1) arama üretim şirketlerinin vergi ve Royalty yükünün bir tavan (%55) ile sınırlandırılması, (2) yine arama ve üretim faaliyetlerine ilişkin sözleşmelerin Damga Vergisinden muaf olması (3) petrol faaliyeti sırasında elde edilen bilgilerin belirli bir süre sonra açık hale gelmesi ve açık hale gelen bilgi ve verilerin ilgilenenlere ücret karşılığı verilmesini sağlamak üzere bir "arşiv sistemi" öngörülmesi (4) Petrol Hakkı Sahiplerinin yabancı personel çalıştırmalarına Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı izni ile olanak sağlanması ve Türk personelin de petrol konusunda eğitilmeleri yükümlülüğü (5) Kabotaj kanunundan kaynaklanan kısıtlamaların deniz aramalarını kolaylaştırmak amacıyla kaldırılmasıdır.

Hazır sizler gibi petrol sektörünün gelişmesi ile ilgilenen kişileri bir arada bulmuş ve yeni Türk Petrol Kanunu ile ilgili olumlu görüşlerimizi paylaşırken (olumsuzları daha ileride belirtiriz), Petform'un doğal gaz ile ilgili temel yaklaşımını da aktarmadan geçemeyeceğim:

Devir işlemleri başlanmış olan doğalgaz ithalat sözleşmeleri ile devir konusundaki belirsizliğin azaldığı ancak 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda öngörülen hedeflere ulaşılmadığı açıktır. Botaş'ın yasa ile belirlenmiş yükümlülükleri olan ithal sözleşmelerde her yıl %10'luk miktarın devri ile tüm pazar payının 2009 yılından önce

%20'ye indirilmesi gibi hükümlerin 2009'a kadar yerine getirilmesi olası görünmemektedir. Sektör oyuncuları doğal olarak serbest piyasa ekonomisinin kurallarının uygulanması arzusundadır ancak, karşılaşılabileceği bugünden net olarak görünen sorunların giderilmesi amacıyla, görünüşte olumlu da olsa "ithalatın serbest bırakılması" gibi kanuna yama yapmak yerine, kalıcı çözümleri öngören revizyonların doğru olacağı inancındayız. Botaş'ın pazar payındaki tekelinin kaldırılarak pazarın %20'sini elinde tutması gerektiği gibi bir rakamsal sınırlamanın yerine, Botaş'ın hâkim durumunun diğer piyasa oyuncularının haklarını ihlal etmeyecek şekilde düzenlenmesi daha sağlıklı olacaktır. Ayrıca, yasada hüküm altına alınmış olmasına karşın, Botaş'ın parçalanıp ihtisas şirketleri halinde yeniden yapılandırılması ile ilgili hiçbir işlem yapılmamaktadır.

Yeni Türk Petrol Yasanın hazırlanmasında emeği geçenlere ve yapılacak tüm düzenlemelerin ülkemiz ve tüm sektör için hayırlı olmasını dilerim.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.